

ปัญหาการทนายหลักฐาน ในกรณีละเมิดลิขสิทธิ์

พรเทพ ทวีภาคธน

ผู้บริหารสำนักบริหารนุรักษ์
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

นั้นไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์เสียก่อน มิฉะนั้น การกระทำความผิดดังกล่าวโดยไม่ได้รับอนุญาต ก็จะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์และผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายโดยมีทั้งความผิดทางแพ่ง และทางอาญา

ความรับผิดชอบทางอาญาในกฎหมายลิขสิทธิ์ ของประเทศไทย บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติ ความผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ โดยเป็นความผิดทางแพ่งและความผิดทางอาญา ตามมาตรา 27 ถึงมาตรา 30 เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์โดยการกระทำต่างๆ แก่งงานอัน มีลิขสิทธิ์ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ในงาานนั้น ไม่ว่าจะเป็นการนำงานมาทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ ซึ่งกฎหมาย ใช้การได้รับอนุญาต หรือไม่ได้รับอนุญาตเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา โดยหากเป็นการกระทำที่ไม่ได้รับอนุญาต ก็จะเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ในการพิจารณาว่าบุคคลใด จะมีความผิดทางอาญาหรือไม่ นั้น ก็จะต้องพิจารณาองค์ประกอบ เรื่องเจตนาด้วยเสมอ ตามมาตรา

ลิขสิทธิ์ คือ การให้ความคุ้มครองแก่งานประเภทต่างๆ ที่มนุษย์ ได้สร้างสรรค์ขึ้นไม่ว่าจะเป็นงานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัตถุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งาน แพร์เสียงแพร่ภาพ หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยงานที่ได้รับความ คุ้มครองลิขสิทธิ์นี้จะต้องป็นงานที่มีการสร้างสรรค์ขึ้นจากความ วิริยะ อุตสาหะ การลงทุนลงแรงและพิจารณาญาณของบุคคลผู้- สร้างสรรค์ โดยไม่ได้ลอกเลียนการสร้างสรรค์งานดังกล่าวจากบุคคล ใดๆ และเมื่องานชิ้นหนึ่งชิ้นใดเข้าองค์ประกอบที่จะได้รับความ คุ้มครองตามกฎหมายแล้ว งานชิ้นนั้นก็จะมีสถานะเป็นงานอันมี ลิขสิทธิ์และจะได้รับความคุ้มครองโดยทันที ส่วนบุคคลผู้สร้างสรรค์ งานดังกล่าว โดยปกติแล้ว ก็จะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ **โดยจะได้รับสิทธิ** ต่างๆ ตามกฎหมายในฐานะที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ไม่ว่าจะเป็นสิทธิ ในการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่งานดังกล่าวได้แต่เพียงผู้เดียว เว้นแต่กฎหมายจะบัญญัติยกเว้นให้ลิขสิทธิ์เป็นของบุคคลอื่น เช่น ให้ ลิขสิทธิ์เป็นของหน่วยงานของรัฐ หรือเป็นของผู้ว่าจ้าง ซึ่งการให้สิทธิ ที่จะกระทำการดังกล่าวแต่เพียงผู้เดียวนั้นเท่ากับว่า บุคคลอื่นไม่ สามารถที่จะกระทำการดังกล่าวในงานอันมีลิขสิทธิ์นี้ได้ หากบุคคล

59 พรรคหนึ่ง ของประมวลกฎหมายอาญาว่า “บุคคลจะต้องรับผิดชอบในทางอาญาที่ต่อเมื่อได้กระทำโดยเจตนา เว้นแต่จะได้กระทำโดยประมาท ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยประมาท หรือเว้นแต่ในกรณีที่กฎหมายบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ต้องรับผิดชอบเมื่อได้กระทำโดยไม่เจตนา” และมาตรา 59 พรรคสอง บัญญัติว่า “การกระทำโดยเจตนา ได้แก่กระทำโดยรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น” กล่าวคือ ผู้กระทำผิดต้องมีเจตนากระทำละเมิดลิขสิทธิ์โดยผู้กระทำรู้สำนึกในการที่กระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำต้องประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้นว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ โดยความผิดทางอาญานี้แตกต่างจากความผิดทางแพ่งที่กฎหมายลิขสิทธิ์ไม่คำนึงถึงเจตนา แต่หากเป็นความผิดอาญาก็ต้องมีเจตนาจึงจะมีความผิดได้

ในกระบวนการผู้กระทำผิดมาลงโทษทางอาญา หลายครั้งที่มีการสืบสวนคดีละเมิดลิขสิทธิ์ ไม่อาจใช้วิธีจับตัวไปได้ แต่ต้องมีการวางเหยื่อล่อเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิดพร้อมหลักฐานด้วย บางครั้งเกิดมีข้อโต้แย้งว่าถูกยึดเหยื่อหลักฐาน หรือได้หลักฐานด้วยการหลอกลวง อย่างเช่นกรณีนี้จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นการล่อซื้อที่มีขอบด้วยกฎหมาย ข้อเท็จจริงมีว่า มีการจูงใจให้จำเลยกระทำความผิดขึ้นมาเมื่อจำเลยไม่มีเจตนาแต่แรกที่จะขายแผ่นซีดีละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย แต่เป็นกรณีที่ผู้เสียหายชักจูงใจ หรือก่อให้เกิดจำเลยกระทำผิดฐานละเมิดลิขสิทธิ์ จึงไม่อาจถือได้ว่าเป็นผู้เสียหายตามกฎหมายได้ การแจ้งความร้องทุกข์ซึ่งไม่ใช้การแจ้งความร้องทุกข์ตามกฎหมาย ทำให้การสอบสวนคดีทั้งหมดไม่ชอบด้วยกฎหมาย ผู้เสียหายจึงไม่มีอำนาจฟ้อง

เทียบเคียงฎีกาที่ 9600/2554 ร. ผู้รับมอบอำนาจช่วงจากผู้เสียหายว่าจ้างจำเลยให้บันทึกเพลงของผู้เสียหายลงแผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะ อันเป็นการก่อให้เกิดจำเลยทำซ้ำซึ่งงานดนตรีกรรม สิ่งบันทึกเสียง และโสตทัศนวัสดุอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายซึ่งเป็นความผิดตามที่โจทก์ฟ้องจำเลยมิได้กระทำความผิดโดยทำซ้ำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายตามที่โจทก์ฟ้องอยู่ก่อนแล้ว และนำแผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะที่ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายนั้นออกขายแก่ ร. ผู้ล่อซื้อ อันจะถือเป็นการแสวงหาพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ว่าจำเลยได้กระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหาย ตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 31 (1) เมื่อ ร. ผู้รับมอบอำนาจช่วงจากผู้เสียหายเป็นผู้ก่อให้เกิดจำเลยกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้เสียหายตาม พ.ร.บ. ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 มาตรา 69 พรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา 27 (1) และ 28 (1) เพื่อให้เจ้าพนักงานจับจำเลยมาดำเนินคดีนี้ ผู้เสียหายจึงมิใช่ผู้เสียหายโดยนิตินัยที่มีอำนาจร้องทุกข์ให้ดำเนินคดีแก่จำเลยในความผิดดังกล่าวได้ แผ่นซีดีและวีซีดีคาราโอเกะ ที่ ร. ว่าจ้างจำเลยให้ทำขึ้นและวิดีโอที่บันทึกภาพเหตุการณ์การบันทึกเพลงลงแผ่นซีดีของจำเลยที่ ร. แอบถ่ายไว้เป็นพยานหลักฐานที่เกิดขึ้นโดยมิชอบและเป็นพยานหลักฐานที่ได้มาเนื่องจากการกระทำโดยมิชอบต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดของจำเลยตามที่โจทก์ฟ้อง

บทสรุปส่งท้าย ความรับผิดชอบทางอาญาโดยหลักทั่วไปแล้ว จะต้องพิสูจน์เจตนาของผู้กระทำความผิดไม่ว่าความผิดทางอาญานั้นจะปรากฏในกฎหมายฉบับใด รวมทั้งกฎหมายลิขสิทธิ์ โดยในการพิจารณาคดีการกระทำที่เป็นความผิดทางอาญาสำหรับการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ที่จะกระทำการละเมิดลิขสิทธิ์จะต้องมีเจตนาในการกระทำละเมิดนั้นด้วย นอกจากนั้นจากการพิจารณาแนวทางการคำพิพากษาของศาล ก็จะเห็นได้ว่าศาลได้ให้ความสำคัญต่อบุคคลประกอบภายในเรื่องเจตนาเป็นอย่างมาก ความผิดที่เกิดขึ้นจะต้องไม่เกิดจากแรงจูงใจหรือการล่อลวงใด เมื่อพยานหลักฐานต่างที่เกิดขึ้นมาโดยมิชอบจึงต้องห้ามมิให้รับฟังเป็นพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดได้

